

Et Skiftebrev og to Testamenter efter Anna Ramel, Hr. Malte Juuls til Maltesholm og fra Slægten Putbus.

Udgivne af **Poul Madsen.**

Efterstaaende Skiftebrev og Testamenter, som venligst er stillet til min Raadighed af kgl. Ordenshistoriograf Dr. phil. Louis Bobé, giver som førstehaands Kilder et interessant Bidrag til Belysning af vor Lensadels Tankegang og Familiefølelse i Slutningen af det 17de Aarhundrede.

Ved Offentliggørelsen har jeg bibeholdt den originale, inkonsekvente Ortografi, men normaliseret Tegnsætningen efter de nu gældende Regler, hvorved den naturlige Sætningssammenhæng bliver klarere og Forstaaelsen lettes. —

Rigsraad Malte Juul til Maltesholm og Gjessinggaard, døde 5. Juni 1648, efterladende Enken Anne Henriksdatter Ramel, der døde 16. Juni 1661. Om dem og deres Slægt henvises til Th. Thaulow, Lillie-Juulernes Slægtbog, 1925, S. 377.

Slægten Putbus, som her i Landet bedst kendes under Navnet Podebusk, er en yngre Linie af den gamle vendiske Fyrsteslægt paa Rügen; allerede i det 12te Aarhundrede var den i Besiddelse af denne Ø. Til Danmark kom Slægten i det 14de Aarhundrede, men en Linie vendte dog atter i det 15de Aarhundrede tilbage til Rügen for at overtage Slægtens Stamgodser, og da denne uddøde paa Mandslinien 1702, og Godserne tilfaldt den yngre danske Linie, forlod ogsaa denne Danmark.

De af Slægten, som der paa dette Sted bliver Lejlighed til at omtale nærmere, i Anledning af deres her aftrykte sidste Vilje, er Rudolph Abraham v. Putbus, hans Broder Maurids v. Putbus og dennes Hustru og Søn, Malthe v. Putbus.

Rudolph Abraham v. Putbus, Friherre til Kjørup, fødtes 1629. Han havde været Ritmester i dansk Tjeneste, hvorfra han trak sig tilbage, da han 1662 ægtede Anna Katharina Kragh, født 1616, Forfatterinde til en Bønnebog, som udkom i Aarhus 1643.

Baroniet, der oprettedes 1676, omfattede Kjørup og den nærliggende, nu forsvundne Hovedgaard Holmegaard; ved Oprettelsen bestemtes det, at Rudolph Abraham v. Putbus' Efterleverske skulde arve Baroniet, saafremt han ikke efterlod sig nogen mandlig Arving, at derefter Maurids v. Putbus og hans mandlige Arvinger skulde arve og saa fremdeles. Men hans Hustru døde før ham 1687,

og da Broderen Maurids allerede var død 1700, indsatte Rudolph Abraham som sin Arving dennes Søn Malthe. Han selv døde 1716 paa Kjørup, hvor han efter sit Ønske blev bisat i Henhold til de Bestemmelser, han i sit Testamente havde fastsat, og hvori han ogsaa betænksomt anbefaler sin Husholderskes Sag til Brodersønnen.

Maurids v. Putbus, Friherre til Einsiedelsborg, og en kort Tid Ejer af Holbæk Ladegaard, fødtes 1633 paa Kjørup. Han var i Aarene 1657—1660 Hofjunker hos Frederik III, fik 1657 Løfte paa et Kompagni og var 1660 Ritmester ved Niels Lykkes Regiment. 1661 ægtede han Margrethe Juul Maltesdatter til Birkholm (Løvenborg) og Gjessinggaard. Arveskiftet, ved hvilket omtalte Gaarde kom paa hendes Hænder, findes aftrykt nedenfor. 1672 blev Maurids ligesom Broderen ophøjet i Friherrestanden. Han solgte 1684 Birkholm, da han var »i stor Vidtløftighed«. Om Arveforholdene mellem de to Brødre giver det andet af nedenstaaende Testamenter Besked. Maurids v. Putbus døde 1700 i Odense, »hastig, Ansigtet omdreiet til Ryggen«. Han bisattes i Familiegraven paa Kjørup; han efterlod seks Børn, fire Døtre og to Sønner, hvoraf den ældste, som skulde overtage Baroniet, døde 1691; dette tilfaldt da hans yngre Broder, Malthe v. Putbus.

Malthe v. Putbus, Friherre til (Herskaberne) Putbus, Einsiedelsborg og Kjørup, fødtes 1671 paa Einsiedelsborg. Han opholdt sig i sin tidlige Ungdom ved flere tyske Hoffer. 1697 ægtede han Magdalene Juliane, Grevinde v. Promnitz. Under den store nordiske Krig led hans pommerske Familiegodser stor Skade, og han flyttede derfor til Danmark; om han straks ved Farbroderens Død har overtaget dennes Baroni vides ikke med Bestemthed, først 1732 ved man, at han var i Besiddelse af Kjørup. Malthe v. Putbus døde 1750 og bisattes i Kjørup Kirke, hvor hans og hans Hustrus Kister henstod til 1854, da Familiebegravelsen paa Grund af Brøstfældighed blev nedrevet og Kisterne overførtes til Kirken i Volnitz i Pommern¹).

*Skiftebrev mellem Fru Anne Rammel Hr. Malte Juuls
og hendes Born, opsat 1651.*

Vii Eftterschreffne Mogens Høegh till Kiergaardsholmb, Danmarckes Riggens Raad och Kongl. Maytz. Befallings Mand offuer Sielckeborigh Lehn, Erich Juell till Hundsbeeck, Danmarckes Riggens Raad och Kongl. Maytz. Befallings Mand offuer Alborigh Huss: Tilbedene paa dette Arffueschifte offuer werendis att were och till Witterlighed at underschriffue och forsegle, imellem Erligh och Welb. Fru Anne Ramell, Sallig Malt Juels till Maltessholmb Effter Leffuersche, och hindes kiere Børen; Henrich Ramell till Beche-

schouff, Danmarckes Riggens Raad och befallings Mand offer Hertzwad Closter, paa welbemelte Sin kiere Søsters Wegne, Steen Redtz till Hørbyegaard paa Sin kiere Frues, Marren Juels, och Axssel Juell till Wolstrup paa Begge sin(e) kiere Broder Døttres, Jomfru Elsse och Jomfru Margrette Juells Wegne, kiendes och hermed witterlig gjør, att wij i Dagh, Som Er dend 24 Julij, haffer werit forsammelede, Bemelte Schiffte och Deelling fore Tagget och ere derom wenligen for Eenede udij Saa Maader Som effterfølger:

Først Efftersom Summen paa dend till staaendis Indegield, Som nu i Dagh effter Welb. Slg. Malte Juell øffrige Er, Befindes at werre 12142 Rdl.

Derimod ald Udgielden: Morgengauff Breffuet, Item — 3025 Rdl., de 60 och $\frac{1}{2}$ Tdr. hart Koren Sig beløber, Som fru Anne Ramell af ded goedtz hende tillkommer udlegger till Børnene, dissligste och I beregnet de 2000 Rdl., Som Jomfru Elsse och Jomfru Margrette Juell schall haffue, Nemblig huer dennem it Thusinde Rdl., For det Guld, deris Søster Fru Maren Juell till foren I lige maade paa it tusinde Rixdallers Werd faaet haffer.

Item Udgield till Kiøbmand och andre: Beløber sig tilhobe — 17513 Rdl., Saa at Udgielden beløber sig høiere Ind Indgielden — 5371 Rdl.

Da haffer dieris kiere Moder Welb. Fru Anne Ramell Beuilget at will tage till sig Ald Udgield och Indgield, Saa di Ey schall haffue at Suare till Nogen Kraff i Nogen Maader. Dissligste och saa dersom hinded Thuende Døttre Jomfru Elsse och Jomfru Margrette Worder effter Guds for Syn udi Egteschab forseett, I Medeler tiid hun leffuer, da Welbemelte dieris kiere Moder at Will sielff gjøre dennem deris Udflid ligger Wiis Som deris Søster Fru Maren Juell tilkommet haffer. End och saa haffer hun beuilget at Will tagge paa sin Lod Due Eegde, Som Welb. Wolf Hieronimusz von Kradtz och Fru Sophi Ramell besidder deris Liffs tiide, Saa at hinded Børen Ey Nogen Udleg hinder derfor schall gjøre i Nogen Maader, Huorimod deris kiere Moder beholder Selff Ald Løss Øre och Boe Fæe, Saauelsom ochsaa schall were Quit for Huiss hinder Ellers tilkomb at udlegge till hinded børen for Gaardennis Bygning.

For ded Andet, Efftersom Welb. Fru Maren Juell faaet Sit Brøllups Udflj af Felles Boe, da schall Huilche af de Andre hinded Søstre, Som deris kiere Moders Liffs tiid iche er Bleffuen vdi Egteschab forseett, Maa effter deris kiere Moders dødeligh Afgangh Tagge for Loddess aff Boet, Naar dj gaar Till schiffte huer — 1000 Rdl.

For ded Thrude, Efftersom Welb. Fru Anne Ramell Nu lader Schiffte I Mellem sine Børen Alle Hoffuetgaardenne, Saauell effter Sig selff Som Effter deris Sl. Afgangne Fader och Broder, Effter Lodderniss Besluttningss widere Uduisingh, da haffer wj Samtligh

Indbyrdis derom for afschedet Att Deris kiere Moder beholder self hines Liffues tiide Birchholmb, Maltessholmb och Due Eegde Houitgaarde Med Ald Herlighed och Rettighed Sampt tilligendis Bøndergaarde och goedtz I Alle Maader effter hines for Sieglede och underschreffne Lod. Dj Andre Tre Hoffuitgaarde Nemligh Giessinggaard, Klaagerup och Wandaasse Att deelles och schiffes Nu Strax Imellem hines børen Med tilligendis goedtz, Saaledes som Lodden Enhuer kand tilfalde, och Er Samme Lodder saaledes an rettet, at dend Søster, Som nu faaer Giessinggaard, schall Siden effter hines kiere Moders døddelig afgang haffue dertill med Bierchholmb, Och dend som nu bekommer Wandaasse, schall daa ochsaa haffue Maltessholmb, och for ded Siste, dend Søster, som Nu faaer Klaagerup, Schall daa dertill med haffue Due Eegede effter deris kiere Moderss Afgang.

For ded Fierde Er Bygningen paa forn.te Sex Hoffuet Gaarde Nu Satt och Taxerit Saaledes:

Birckholmb	for 3000 Rdl.
Maltessholmb	for 2500 Rdl.
Giessinggaard	for 600 Rdl.
Klaagerup	for 350 Rdl.
Due Eegede	for 1000 Rdl.
Wandaasse	for 800 Rdl.

Huor effter Søschen haffuer at giøre hin Anden fyllest I Mellem sig Self Indbyrdis, Och der som nogen paa sin Loed kunde finde sig at were Brøst holden vdj forregnelss[e]n da schall hand derom dee Andre sine Med Arffuinger Aduare Och till kiende giffue, Och da de Andre Arffuinger at werre for Obligerede at giøre dend brøstholden schiell och fyllest. Diss till Witterlighed och Stadfestelsse haffuer wj Som offuer weret haffue, Med Egen Hender underschreffuet och forseget. Datum Kiøbenhaffn. Dend 24 Julij Anno 1651.

*Anne Rammell. Stheen Reedtz. Axel Jul, øffwerste.
H. Ramell. Mogens Hoeg. Erich Jull.*

Rudolph Abraham v. Putbus' Testamente af 1677.

Naar det behager Gud mig underschrefne her fra dette jor-dische til sit himmelsche at bortkalde, er det min villie og indstændig begering, at Effter min dødelig afgang, saaledis som Effter schreffuit staar, maa forholdis.

Forlanger jeg icke nogen Stuer schal klædis Enten med baij eller andet, saa som det icke er det af døde Legeme til nogen nytte.

At mit lijg ickun strax maa leggis i Kisten, som der til staaer saa og i de der til beschickede Jorde Klæder hendlagt i et schrin,

og Effter at mit lijg hafuer staaet nogele Dage, saa kand een Dag, som der til berammis, om middags tider af gaardsens Egene folck i Ki[r]chen henbæris og i begrafwelsen insettis og strax Jord paa-kastis.

Saa som jeg icke begerer, at nogen Parentation eller lijg Præ-dicken blifver holdet, saa dog til en Efftertæncke er det min willige at begge Præsterne, Provsten i Nerraa og Præsten i Agernis En huer foræris Reede Penge 30 Rissdaler og Degnene end huer 4 Rissdaler og paa denne gafue icke schall komme min kiere H. broder Sohn som Eeniste Arfuing til nogen Udgifft, Saa befindes til dette og Andet i forbemelte schrin hoss mine Jorde Klæder henlagt udi Croner 200 Rissd. og udi mynt 114 Rixx. (Rigsdaler), hvor af til nødvendige udgifter som i de dage og tider maatte paa komme og faar falde kand brugis. — Dog at dett scheer Saaledis, om det er i min kiere Hr. broder Sohness Frawerelse, at der for gioris hannem Nøjagtig Regenschab og Forklaring.

Och som Jomfrue Mette Quitzo med hendis troe og flittig tien-niste og opwartning her i mit huss saa og i min suaghed Særdelis i den Siste altid har ladet See og kiende All redebon willie og troe tienniste og altid seed hen til min og huses gafn og beste, saa har jeg der for Effter min dødelig afgang hermed og saa bewilget hende at nyde Holmehuses werelse med hafuen og de Agre paa Nerraa og Ringe marcker at lade bruge sig til nytte, som hun best weed og kand quit og frij hendis lifstijd, og mine kiere H. broder Sohn wilde were af den godhed selber at lade holde huusene wed lige, saa lenge hun lefuer; her for uden min kiere H. broder Sohn wil hafue tienstligen om bedet, hun stetze i Eders godhed maa være recommenderet og Aarligen hendis korte lefstid torfue schier hoss bonderne maa tilladis at bekomme; jeg hafuer og til sagt hende Effter min Død een sorge kleding eller derfor gifues i Rede Penge 50 Rixdaler, som jeg ilige maade wil førmoode, min kiere H. broder Sohn Effter kommer af de forbemelte penge.

Alle mine tienstefolck som wed min dødelig afgang findis i mien tienniste, wil jeg og til det beste hafue recommenderit, huilcke de icke behofues i min H. broders Sohns tienniste, betale dennem det heel Aarløn, Saa og med Richtig Pass for siunis.

Jeg hafuer og til sagt Bircke Dommeren Lauritz Jacobsen effter min dødelig afgang sin lifs tiid at nyde Höyerup Kierckes anpart que og tiende til hanss Elste Sohn, som effter mig er openæfnt, huilcket jeg wil formode, min kiere H. broder Sohn og lader Lauritz Jacobsen nyde, som er een gansche liden afgang menss icke lenger, end Lauritz Jacobsen lefuer.

Schule jeg i mine kiere H. broder Sohns frawerelse bort kaldis, er dette og min wille, at Lauritz Jacobsen sig da paa min kiere H.

broder Sohn wegne antager gaard og gods med integt og udgiffter, Effter som hannem godtzet er best bekient, som jeg wil formode han saaledis forretter og forestaar foruden nogen interesse som tilbørlig og andsuarlig kand were, saa og Jomfrue Mette Quitzo udi hussholding i alt bijstandt give af yderste Efne, saa min kiere H. broder Sohn i saa moder ingen schade paaføris.

Dette er nogele Poster, Jeg hafuer opsatt og med Egen hand schrefuen og underschrefuen og mit signete hoss trygt, huilcket Jeg i alle deris ord og Meeninger wil hafue holdet og Effterkommen, saa som det i alle maader er min Sijste willie og begiæring ey tuilende om det end hafde weret af langt større wigtighed og importantzie jo i alle maader af min kiere H. broder Sohn wel blefuen Effterlefuuet, thi naar hand betencker huor sparsomelig jeg min listijd har lefuet, antagen Kiørup meget forfalden Effter min Sl. H. Faders død og godtzet mesten øde og da ogsaa motte tage imod end stor widløfftig giæld, som jeg siden hafuer betalt, for uden end god deel af Min Sl. H. broders giæld alle hans Arfuinger til beste, jeg hafuer mig og tilkiøb(t) mere gods og om sider til lehn ladet gaard og gods inrette og Erigere effter min Sl. H. broders Egen willige, og nu effter min død og disse tiders til stand i god stand forefinder og nu min kiere H. broder Sohn som Eeniste Arfuing gaard og gods og løsøre Effter mit oprette Testamente nu uden Ringeste møye og besuering derfor at hafue haft antager og tiltreder, huor fore jeg ey heller tiufueller hansschønsom Efftertancke alting effter min Forlangelsse Saaledis effter min Død som forskrefuet staar holdis og effter kommis, som er meget lidet og Ringe at Achte mod alt forbemelte, som Effterladis uden giæld og dermed til slutning wil hafue min kiere Hr. broder Sohn i Guds beschermelse Troligen befalet, og All bestandig wel gaaende ønschet, og saa lenge jeg lefuer, forblifuer

Min høytærede kiere H. broders Sohns

Allertiensthuildigster

Tienner

R. A. Frh. Von Putbus.

Maurids v. Putbus' Testamente.

Efftersom min kiere Broder Rudolph Abraham Friherre Von Puttbusch haffuer schinbarligen Ladett sin Oprigtig broderlig Kierlighed Till mig och mine kiende, I det hand haffuer Vdlagt aff hanss Godtz effter Lehn-breffuetz Formelding Till Itt Herschab med den Wilkor, Om hand uden Liffs Arffving schulde affgange, Da effter hanss och hanss Friherindiss Død att følge mig och mine Effterkommere; Da haffuer Jeg aff mit Godtz Tillige medt min

kiere Broderss under hanss Herschab ladet Erigere Eftterschreffne Gaarde, Nemlig den Gaard I Krogsbølle, Jens Jørgensen paaboer, Den Gaard udi Ganstrup, som Hans Mortensen paaboer, Med den anden Ødegaard, hand haffe udi brug, sampt den Gaard udi Bedissløff och aldels Intet aff ald deris Tilliggelsse undtagen uden allene den Eyendom, som ligger i Mitt Birk aff den Bedissløffgaard mig forbeholden, Som nu er lagt och beregnet under dett Herschab Einsidelsburgh hoffuetgaardss Taxt. Och bedrager sig foreschreffuen Godtz udi hart korn fyrgetiuge och fem Tønde, Siu schiepper Ett Fieringkar; Huilke Gaarde alligevoll de under min Broderss Herschab ere Erigerede, Saa schall dog huerken hand eller hanss Friherinde udi deris Liffstiid I nogen Maade sig der medt befatte eller befatte lade. Mens ichun allene følge Herschabett effter begge deris død, dersom de Uden Liffs Arffuinger affganger, och Herschabett Till mig eller Mine Effterkommere falder, da schall uden nogen Imodsigelsse eller affregning Imellom mine Arffuinger disse Forbemelte mine nu Med Erigerede Gaarde Følge den, som aff mine Arffuinger Herschabett bekommer, Och dersom Friherinden Anna Catharina Kragh Min kiere broderss død offuer Lessuendis Worder, schall hun deris Erigerede godtz hendis Liffstiid besidde och bruge, som hun selfc bedst vill, I alle Maader Oppeberge det visse och u-visse och saa Nyttig att giøre, som hende self behager, och Jeg eller Min Descendent, som det kunde Tilfalde I ingen Maade oss med deriss Erigerede godtz att befatte eller I Ringeste Tilholde, førend hun Ved døden er Affgangen; Mens dersom min kiere Broder Rudolph Abraham Friherre Von Puttbusch selffuer medt Arffuing schulde bliffue Forseet, da dett Forbemelte mit Erigerede godtz, som Jeg haffe Tillagt att følge hanss Arffuinger, dog mig straxen da at betallis huer Tønde hartt Korn medt Fyrgetiuge Rixdaler In Specie under itt Erligt Indlager. Och dersom Herschabett, som før er Meldet effter deris affgang mig eller En aff mine Effterkommere schulde Tilfalde (da efftersom Min kiere Broder I det hand for mig och Mine Arffuinger haffuer dragett Omsorig, och sig self derfore fra sitt godtz bunden dett Ey att kunde Selge Eller Pantsette sig Till nytte och gaffn, paa det hand Vilde Unde mig Eller en aff mine Arffvinger dett och udi Saa Maade Ophielpe den Puttbusch Familie. Och der til med er Vell att Eragte, att Min kiere Broder Iche Vell Ved disse altiidt besuerlig Tilstands Tiider den giæld, som hand effter sin Her Fader arffved haffe, Muelig Iche kunde Inden hanss Affgang alt affdrage och Betalle) Da schall jeg eller den aff Mine Arffuinger, som Herschabett bekommer, formedelst den Aarsagh pligtig være, Straxen at Betalle Toe Tusinde Rixdaler, huor Min kiere Broder for hanss Affgang dem anvisett haffe Till huem de schall betallis effter begge deris Affgang, Eller och huor hanss For-

schriffninger paa den Summæ Opløbelse efter hanss Død findis kunde. Att saaledis aff mig eller aff Min Arffving den som Herschabett bekommer Er Tilsagt att holdis schall, Renuncerer jeg och for Min Arffving ald den befrielsse, Som ved Friherrernis Privilegier søgis kunde, Mens jeg eller Min Arffving pligtig at Være, som for er Meldet, de 2000 Rixdaler wden nogen Modsigelsse schuldige schulde være att Betalle effter Min kiere Broderss och hanss Friherindiss dødelig Afgang, naar Herschabet falder Till En aff oss. Att Saaledis foraffshedett, vdloffuett och foraccorderit ehr Bekrefftis for mig och Min Arffving under Min Haand och Segell.

Datum Kiørup den 4 Januarij Anno 1677.

M. Fh. V. Puttbuss.

(Segl.)

Dett gods som her Udi findis specificeret med all sin herlighed er min broder Baron Moritz Putbus betalt som hand haffer ladet Erigere til Kørup, følger der fore nu Uden videre betaling Kørups lehn, oc den post Richtig i denne Min kiere broders forskreffiening.

R. A. Fhr. V. Putbusch. M. Fhr. V. Puttbuss.

For det gods som ofuen bemelte Contract om formelder, mig schule betalis nemligen først 1000 Rixdaler oc saa de 2000 Rixdaler, hafuer jeg gifuen min kiere H. broderson Baron Maltha Von Putbus den 23 Maj A. 1705.

R. A. Fhr. von Putbus.